

**„Моего педагогическо кредо“ –
проф. Реса Колева на 85 години**

Реса Колева е един от вокалните педагози, допринесли за утвърждаването на българската певческа школа и представянето на достиженията ѝ на световната оперна сцена. По време на своята педагогическа дейност в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ (от 1964 г.) тя подготвя за професионална изява редица български певци, сред които Арсений Арсов, Веселина Кацарова, Генко Гешев, Евгений Демерджиев, Любомир Дяковски, Мария Цветкова-Маджарова, Мартин Илиев, Офелия Христова, Светла Василева, Симеон Симеонов и много други.

Сред изявите ѝ като педагог се открояват майсторските класове в Япония, където тя дълги години е и гост-професор по класическо пеене. По време на пребиваването си там тя не само обучава певци, но и осъществява редица концерти, в програмите на които включва произведения от български композитори. В университета „Мукогава“ в Осака (2000 – 2002 г.) проф. Колева преподава курс лекции по славянска музика, като основен акцент в учебното съдържание е интерпретацията на българска музика. Много от нейните ученички в Япония също се изявяват на оперната сцена.

Признанието за педагогическата ѝ дейност е свързано и с поканите за участия в журита на международни конкурси за оперни певци. За времето от 1973 до 1998 г. тя е член на журито по пеене на Националния конкурс за млади певци и инструменталисти „Светослав Обретенов“ в град Провадия, а в последните две издания на този период – и негов председател. През 1980 г. и през 1984 г. е сред членовете на журито в Международния конкурс „Й. С. Бах“. През 1991 г. е в състава на журито на Международен конкурс за певци в Тбилиси, Грузия. Взема участие като член на жури и в националния конкурс за млади оперни певци „Пьотр Илич Чайковски“ в Япония през 2002 г.

Като представител на България взема участие в Първия международен конгрес на вокалните педагози в Страсбург, където представя своята ученичка Веселина Кацарова и изнася няколко открити урока пред колеги.

Прилагайки ключовите концепции, характерни за българската вокално-педагогическа школа, през времето на усилена педагогическа дейност проф. Колева успява да съгради свой собствен подход към обучението на певци. Важен принцип, от който се ръководи винаги, е да намери за всеки отделен ученик специфични способности и средства за постигане на певческата постановка. *„Срещата ми с нея беше ... „дар Божий“, защото имах щастието, попадайки на нея, да попадна на педагог, който, макар и млад, имаше невероятния усет и индивидуален подход към всеки, с когото работеше, и подход, с който даваше свобода и развиваше неговата индивидуалност, без да се стреми да го вкара в някакви строго определени канони и педагогически определени вокални рамки.“*¹

Разбира се, има определени изисквания, за изпълнението на които проф. Колева следи при всички свои ученици. *„Това, което съм научила от нея, е т.нар. нейна „света Троица“ или „свещеният стълб“, както тя го нарича – въздух, гърди и маска (има се предвид овладяване на диафрагмено нискорребрено дишане, гръден и главов резонатори – б.а.).“*²

Достиженията на всеки един педагог най-успешно могат да се проследят и оценят във времето – когато учениците му са поели по своя път и са доказали своя професионализъм, когато самите те преподават и се сблъскват с предизвикателствата на обучението по пеене. Ето какво споделя Веселина Кацарова по повод разразилата се дискусия сред

¹ Интервю с Любомир Дяковски, тенор, един от първите ученици на проф. Колева, директор на Плевенска филхармония (проведено от автора на статията през април, 2019 г.).

² Интервю с Мария Цветкова-Маджарова, сопран, солист на Бургаска опера (проведено от автора на статията през юни, 2019).

преподавателите във вокалния факултет при постъпването ѝ в академията относно това като какъв глас да бъде обучавана: *„Гласът ми не съответстваше на битуващите по онова време в България представи за един мецосопран. Гласът ми бе по-ясен, по-лек. Благодарна съм на преподавателката си, че ме окуражи да развия възможностите си. Тъй като самата тя не бе оперна, а камерна певица, долови тези възможности по-отчетливо от колегите си.“*³

Проф. Реса Колева свързва името си и с хоровото изкуство като вокален педагог на Хор на софийските учителки под диригентството на Лидия Димитрова и корепетитор Теодор Мусев, както и като вокален педагог на Оперната студия към Държавна опера – Стара Загора (2002 – 2007 г.). Именно в тази Оперна студия имах щастливата възможност да работя под нейното ръководство.

Синтезирайки основните характеристики на своята педагогическа дейност, проф. Колева споделя своите идеи за преподаването на пеене⁴:

„Стремя се преди всичко да постигна възможно най-пълно изравняване на гласа по целия диапазон на базата на нискоредно дишане, здрава коремна преса и смесване на гръдния и главов резонатори, които в зависимост от регистъра имат временен превес. Държа на активното участие на устните и лицевите мускули на маската. Задължително изработвам преходните зони, но никога навътре в гърлото, а възможно напред, като спазвам правилото звукът да е окръглен. Положението на ларинкса е по-ниско от състоянието на покой, но не напрегнато, мекото небце се повдига леко нагоре и напред, като начало на прозявка, а не пълна прозявка. Езикът трябва да е свободен, но не отпуснат, а активно опрян в корените на предните зъби на долната

³ Веселина Кацарова: „Пея с душа и тяло“. За изкуството да бъдеш певец. Разговори с Мариане Целгер-Фогт. Издателство Жанет 45, 2012, с.17.

⁴ Колева, Реса. Моето педагогическо кредо. 17.09.1986 – ръкопис, у автора. Благодаря на Маестра Реса Колева за предоставената възможност да ползвам ръкописа.

челюст. Зъбите са в положение на захватка, която трябва да осигури свободата на фонирание и правилно насочване и фиксиране на подадената въздушна струя. Стойката е подобна на спортна стойка при тенис, краката поемат тежестта на корпуса без да са напрегнати, тялото изправено, главата свободно се държи на раменете, на височина на погледа. Певецът трябва да не се напъга излишно, но и да не е отпуснат. Във всички случаи той трябва да е по възможност емоционален и рационален еднакво.

Работя винаги с мека атака. Но понякога временно и с определена методическа задача прилагам придихателната. Държа едновременно да се изработва правилна дихателна опора и да се търси и затвърдява високата позиция на звука.

Мисля, че така максимално получавам силен импеданс и висока певческа форманта, което според мен осигурява дълголетие на певческия глас.“